

- [דלג לתוכן](#)
- [בית](#)
- [על המחבר](#)
- [שאל את הרב](#)

→ [ג - האוסרים גילוח ותספורת](#)

← [א - איסור כיבוס וטעמו](#)

ד – בטעם ההיתר להתגלח בחול המועד

[קישור ישיר להלכה](#). סוגיה כח - גילוח בחול המועד, [הלכה ט - גילוח ותספורת](#) [ההלכה מפרק](#).

לדעת ר"ת מגמת הגזירה שיסתפרו בערב חג, ולכן מי שהסתפר בערב חג, רשאי להסתפר גם בחול המועד. אולם לדעת רוב הראשונים, גם למי שהסתפר בערב חג אסור להסתפר בחול המועד (אור זרוע, הגה"מ, מרדכי, טור שו"ע תקלא ב). מפני שכאשר יראו אותו מסתפר, לא ידעו שהסתפר לפני החג. והראייה שלא הזכירו במשנה מו"ק יג, ב, היתר זה בתוך רשימת האנשים שמותר להם להסתפר בחול המועד. אולם סברות אלו אינן חלות על הנוהגים להתגלח בכל יום, שלא התייחסו אליהם במשנה, כי לא היה אז מנהג כזה. ואין חשש שיחשדו בהם שלא התגלחו לפני החג, כי הם רגילים להתגלח בכל יום, ק"ו לפני החג. ולהיפך, הרי כל יסוד תקנת חכמים כדי שלא ייראו מנוולים (פרועי ראש) בחג, ואם הרגילים להתגלח לא יתגלחו בחול המועד הרי הם נראים כאבלים, הפך כוונת חכמים, ויש בכך פגיעה בכבוד החג והשבת.

ויש להביא ראיה ממה שהתירו לכבס במועד "מטפחות הידיים ומטפחות הספרים ומטפחות הספג ובגדי קטנים", משום שדרכם להתלכלך תדיר (משנה מו"ק יד, א, ירושלמי ג, ב, שו"ע תקלד, א). וכן לגבי הרגילים להתגלח, הואיל ותוך ימים ספורים מהגילוח הקודם הוא נראה מנוול, יש להתיר להתגלח בחול המועד.

כיוצא בזה למדנו מדברי הריטב"א מו"ק ט, ב: "עושה אשה תכשיטיה במועד... ולא גזרו בה שמא תכנס לרגל מנוול, דקישוט מילתא דצריכא כל יומא ויומא הוא, ועוד שאין דרכן להשהות". וגם הגילוח הוא דבר הנעשה בכל יום, ולכן אין לגזור עליו.

עוד למדנו לגבי גזירת ציפורניים, שגם למנהג אשכנזים, שחוששים לדעת הסוברים שאסור לגזור ציפורניים, פסקו האחרונים שאם גזרם לפני המועד, מותר לגזורם במועד (מ"ב תקלב, ב).

ועיין באג"מ או"ח א, קסג, שכתב בשנת תש"ח, כשמכונות הגילוח עוד לא היו נפוצות כל כך, שאין בזה איסור. וכן העיד הרב ליאור בשם הרב צבי פסח פרנק (דבר חברון תקמג), וכן הורה הרב ליאור למעשה (אמנם העיר שבחוה"מ פסח זה תלוי במנהגי הספירה). גם הרב רצון ערוסי העיד בשם הרב יוסף קפאח שהתיר גילוח לכתחילה לרגילים בכך. וכ"כ בשיח נחום ל. וכך מסרו בשם הרב סולובייציק, שמצווה להתגלח וגער בתלמידיו שלא התגלחו.

בכל אופן מדובר בספק דרבנן, שאפילו לסוברים שאיסור מלאכה בחוה"מ מהתורה, כאן שמדובר בצורך הגוף של המועד, כל איסור תספורת מדרבנן. ובספק דרבנן הלכה כמיקל. קל וחומר כאשר מנגד ישנה מצווה דאורייתא של כבוד השבת והמועד. שכן אמרו במכילתא (שמות יב, טז, פרשה ט, נט): "וּבַיּוֹם הַרְאִשׁוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ, קִדְּשׁוּ בַמַּאכֵל וּבַמִּשְׁתֶּה וּבַכִּסּוֹת נָקִיָּה. אִין לִי אֵלָא יו"ט הַרְאִשׁוֹן וְאַחֲרָיון שֶהֵם קְרוּיִים מִקְרָא קֹדֶשׁ, חוּלּוֹ שֶל מוֹעֵד מִנִּין? תִּלְמוּד לומר (ויקרא כג, לז): אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ". וכ"כ מ"א תקל, א; מ"ב א, בשם ספר התניא. וא"כ גם אם נאמר שיש כאן ספק איסור גילוח, הרי שיש כאן וודאי מצווה מול ספק איסור דרבנן.

ושמעתי הדרכה נכונה מהרב נחום רבינוביץ', שאף שמצווה להתגלח משום כבוד החג והשבת, מ"מ אם האב נהג להחמיר, נכון שהבן ינהג כמותו, משום מצוות כיבוד הורים, ובמיוחד כאשר הבן נמצא בחג יחד עם אביו. אלא אם כן האב מוחל על כבודו ומסכים שהבן יתגלח.